

Nyheter

Ny rapport.

Vårdvalet slår mot svårt sjuka

Det fria vårdvalet har gjort att välutbildade personer med god hälsa får mer vård medan de med allvarigare sjukdomar och mindre resurser missgynnats, enligt Riksrivisionen.

– Det är de kroniskt sjuka som får den sämsta vården, säger Inger Ros på de hjärt- och lungsjukas förbund.

Hans Rosén
hans.rosen@dn.se

Ökad valfrihet i vården var en av de stora reformerna under den borgerliga alliansregeringen. Alla landsting ålades att öppna för privata vårdcentraler som patienterna kan välja fritt bland.

Nu pekar Riksrivisionen, en granskande myndighet underställd riksdagen, på en rad negativa effekter av vårdvalet. Missförhållandena bottenar enligt rapporten i att prioripen om att patienter ska få vård efter behov krockar med vårdvalets idé om att efterfrågan ska styra. Resultatet har blivit att relativt friska människor från gymnasie grupper har fått mer tillgång till vård medan de med allvariga sjukdomar har missgynnats.

Inger Ros, ordförande för riksförbundet Hjärt-Lung, känner igen bilden.

– Våra medlemmar har ofta flera sjukdomar. De får runt i vården och behandlas styckevis och delat. Man ser inte patienten som en helhet. Det är kronikerna som får den sämsta vården, säger Ros som ser ersättningssystemen som en orsak.

Inger Ros

Foto: Anders Norderman

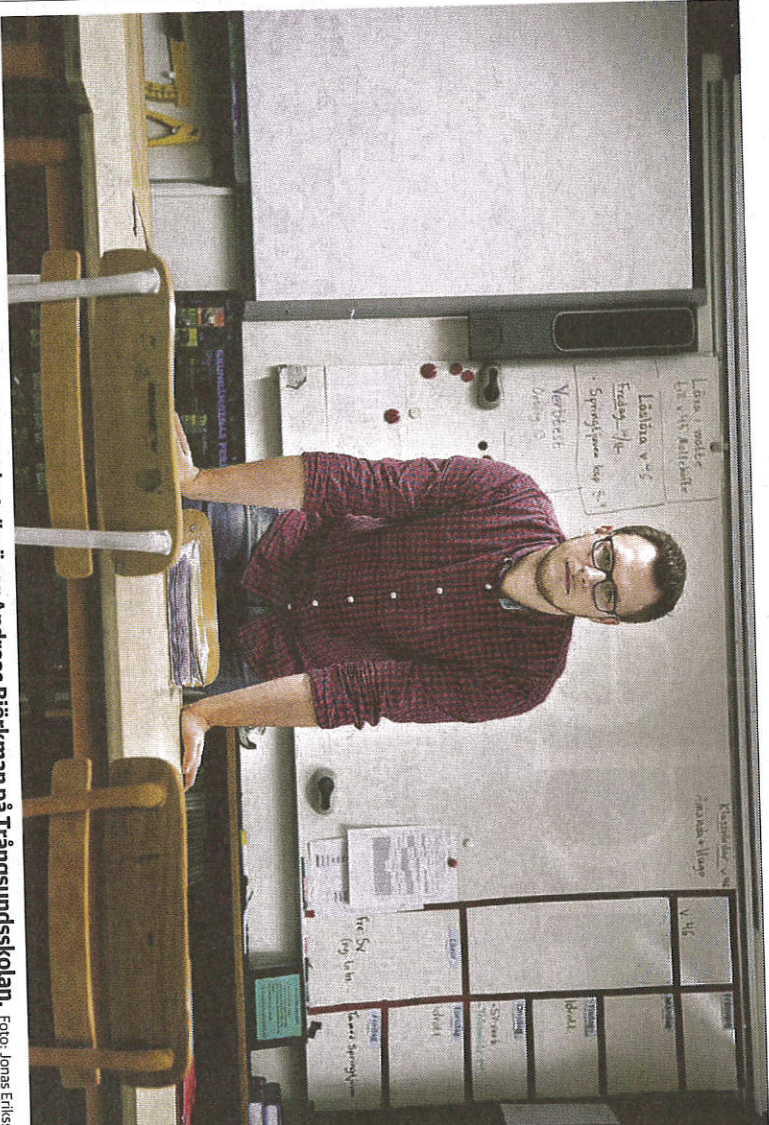
Reformen infördes när Göran Hågglund (KD) var ansvarig minister. Han avböjer dock att kommentera kritiken och partiets pressavdelning hänvisar i stället till Emma Henriksson, ordförande i riksdagens socialutskott. Hon försvaret det fria vårdvalet och påpekar att Riksrivisionen inte föreslår att det ska slopas. Däremot medger Henriksson att systemet behöver utvecklas och håller med Inger Ros om att en nyckel finns i hur ersätningarna till vårdgivarna räknas fram.

– Det ligger ett stort ansvar på landstingen. Man måste med de ekonomiska styrmedlen se till att de som mest behöver vård får den, säger Henriksson.

Sjukvårdsminister Gabriel Wikström (S) tar däremot Riksrivisionens rapport som inläkt för att det är rätt att, som regeringen vill, ge landstingen möjlighet att begränsa det fria vårdvalet.

– Jag tycker inte att det är försvaret att staten tvångar landstingen att tillämpa ett system som upppebarligen har så många brister, säger Wikström.

Krisen i skolan.

”Jag blev väldigt förvånad över allt pappersarbete”, säger Andreas Björkman på Trångsundsskolan. Foto: Jonas Eriksson

Många lärare tröttnar snabbt på sitt jobb

Lärarkrisen kan bli ännu värre eftersom många unga lärare ser sig om efter nytt jobb. Det visar en ny undersökning från Lärarförbundet. Samtidigt saknar många kommuner en strategi för att locka nya lärare.

Mikael Delin
mikael.delin@dn.se

I dag publicerar Lärarförbundet en ny undersökning gjord av Novus som visar på nya utmaningar för skolan.

Över 1000 lärare har svarat på frågan om de tänker fortsätta som lärare fram till pensionen.

En tredjedel, 34 procent, av de tillfrågade lärarna säger att de troligtvis inte eller absolut inte kommer att gå på det.

Ser man bara till lärarna som är under 40 år så säger nästan hälften, 45 procent, att de kan komma att byta jobb.

– Det är anmärkningsvärt efter-

som det behövs fler yngre lärare som kan ta över efter de som går i pension, säger Lärarförbundets ordförande Eva-Lis Strén.

En av lärarna som funderar på att byta yrke är Andreas Björkman, även han engagerad i Lärarförbundet. Han är 29 år och har arbetat som lärare i fem år.

– Det är mycket man inte blir varse på lärarutbildningen. Jag blev väldigt förvånad över allt pappersarbete. Det är dokumentation över barn i behov av särskilt stöd, omömen, enkäter och papper från kommunen.

Enligt Andreas Björkman har det lett till att han ofta känner att han inte räcker till för eleverna.

– Det är världens roligaste jobb att undervisa i klassrum. Men jag känner ofta att jag inte har möjlighet att ge eleverna den tid de behöver få. Det är det som gör mig mest stressad, jag vet inte hur länge jag orkar känna så.

Trycket på nya lärare är stort. Enligt siffror som Arbetsförmedlingen tagit fram åt DN har det funnits 55 896 annonser för olika lärar- och pedagogtjänster ute på myndighetens platsbank fram till och med oktober i år. Majoriteten är från kommunala arbetsgivare.

Lärarförbundet har förutom lärarenkäten även frågat alla ordföranden i landets kommunstyrelser om de har en strategi för att rekrytera lärare i framtiden.

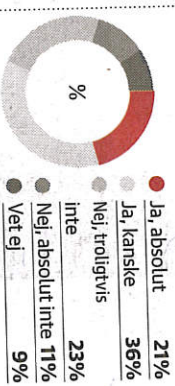
Av 193 svarande kommuner säger 43 att de inte har någon strategi, och 44 att de inte vet.

– Många kommuner har börjat få en krisinsikt, men det finns de som ännu inte vaknar och förstått det här, säger Lärarförbundets Eva-Lis Strén.

Hon vill att kommunpolitikerna ska ta efter rikspolitikkens fokus på skolan.

– Många skolor saknar till exempel stora delar av elevhälsan. Det är ett stöd som krävs för eleverna och

Undersökningen.
”Tror du att du kommer att arbeta som lärare fram till ordinarie pension vid 65 år?”

• Andelen negativa svar är högre bland lärarna under 40 år. 45 procent tror att de troligtvis inte eller absolut inte kommer arbeta kvar som lärare till pensionen. Bara fyra procent säger att de absolut kommer att göra det.

• Undersökningen är gjord av Novus på uppdrag av Lärarförbundet.
• Över 1000 personer har svarat på undersökningen som har en svarsfrekvens på över 50 procent.
DN

för att lärarna ska kunna ägna sig åt kärnuppgiftet, säger hon. Sveriges Kommuner och lands- ting (SKL) publicerade nyligen en rapport med strategier för hur kommunerna kan öka rekryteringen av lärare.

Selektionschef Caroline Olsson på SKL har inte sett Lärarförbundets undersökning men säger att det finns mycket kommunerna kan göra för att behålla och locka lärare.

– Det handlar om saker som arbetsorganisation, att man lägger rätt kompetens på rätt arbetsuppgifter. Lärare är välutbildade och ska arbeta med det de är utbildade för, säger hon.

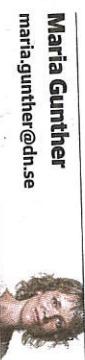
Samtidigt tror hon att fler kommuner arbetar mer med rekryteringsstrategier än vad Lärarförbundets undersökning visar.

– De kanske inte har en särskild plan just för lärare men kommunerna måste se till helheten. Vår bild är att många tar det här på stort allvar. Men det finns mycket att göra.

”Rosetta” är framme.

I dag får vi närkontakt med en komet

I dag ska en rymdfarkost för första gången någonsin landa på en komet. Klockan 17.02 i eftermiddag svensk tid kommer den lilla sonden ”Philae” ned på kometen 67P/Churyumov-Gerasimenkos yta, om allt går som det ska.

Maria Gunther
maria.gunther@dn.se

• Det blir första landningen någonsin på en kometkärna och har

planerats av den europeiska rymdstyrelsen Esa i mer än tjugo år. ”Philae” har varit på väg mot kometen med sitt moderskepp ”Rosetta” sedan mars 2004.

”Philae” lämnar ”Rosetta” klockan 10.03 på 22 kilometers höjd över kometen och börjar nedflygningen. Forskarna har letat efter en lämplig landningsplats sedan ”Rosetta” kom fram till 67P i augusti, men vet ändå inte i detalj hur platsen, som fått namnet Agilkä, ser ut och om ytan är mjuk eller hård.

Fakta. Tidtabell

- 10.03 ”Philae” lämnar ”Rosetta”.
- 10.12 ”Philae” är 100 meter från ”Rosetta”.
- 16.01 ”Philae” börjar ta bilder på landningsplatsen.
- 17.02 Planerad landning. ”Philae” skriver fast sig i kometens yta.
- 17.07 ”Philae” tar första panorambilden från kometkärnans yta.

Följ hela landningen på dn.se

– Det ser ut som sten, men det är inte sten. Kometen har en densitet som bara är 40 procent av densiteten på vatten, säger ”Rosettas” projektledare Fred Jensen.
När ”Philae” landar måste den snabbt skriva fast sig för att undvika att studsas ut i rymden igen. Sedan kommer den att ta en panorambild från kometens yta.
”Philae” har flera mätinstrument ombord som ska fotografera, ta prover från kometens yta och skicka radiovägor genom kärnan för att ta reda på hur den ser ut inuti.